

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА

NO. 19 (3475)

ЧАЦВЕР, 26 МАЯ, 2016

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Землякі з далёкага берага
Стар. 2

Сцежкамі памяці і геройства
Самарскія беларусы ўдзельнічалі ў святочных мерапрыемствах, прысвечаных 71-й гадавіне Перамогі
Стар. 3

Фестывальнае лета
У Год культуры ў Беларусі запланавана звыш сотні розных фестываляў
Стар. 4

ФАРБЫ СВЯТА

Вясну ўпрыгожылі песні

Беларускія ансамблі Тальяці ў цёплую пару года выступаюць на розных пляцоўках горада

Увесь час быць у творчым пошуку — гэта, на маю думку, найлепшы рэцэпт для паўнацэннага жыцця беларускіх суполак у замежжы. Мы ж, у Тальяці, робім акцэнт на канцэртных выступленнях. Прычым адгукаемся на розныя прапановы: і самім цікава, і людзям — радасць, і беларускія песні гучаць па ўсім горадзе.

Вось і нядаўна гурт “Купалінка” выступіў з канцэртнай праграмай у новым для нас месцы: на імправізаванай драўлянай сцэне каля “Дом Старыкава”, які з’яўляецца галоўным элементам у гарадскім Музейным комплексе “Наследие”. Запрасіла нас у творчы праект кіраўніца комплексу Алена Клявакіна. Я ведаю гэтага цудоўнага чалавека па ранейшай сумеснай працы ў Палацы культуры, мастацтва і творчасці. А ў музеі 1 Мая ладзілі маёўку — і наш канцэрт яе ўпрыгожыў. Спадзяюся, супрацоўніцтва прадоўжыцца. Бо “Дом Старыкава” цесна злучаны з Беларуссю. У прыватнасці, гэта родны

Артэфіцы гурта “Купалінка” перад чарговым выступленнем

дом Раісы Васільеўны Старыкавай: пад час Вялікай Айчыннай вайны яна была медсястрою і ўдзельнічала ў вызваленні Беларусі. На фронце прыгажуня знайшла і сваё каханне, выйшла замуж (у вызваленых Калінкавічах) за афіцэра Рыгора Харэшку (ён таксама — удзельнік вызвалення Беларусі),

які пасля вайны ўжо даслужыўся да генерала. Адзін з іх сыноў, Міхаіл Харэшка, быў апошнім гаспадаром яшчэ дзедавага дома і перасяліўся ў Мінск, а яго дачкі ў 1997-м прадалі дом мэрыі Тальяці. Сястра Міхаіла Зінаіда, якой не стала ў 2004-м, заканчвала Мінскі інстытут замежных моў, працавала пе-

ракладчыцай, выкладчыцай у Мінску, Маскве. Падзяляюся планами: мы хацелі б на базе гарадскога Музейнага комплексу “Наследие” стварыць і Музей беларускай культуры. Такая расійска-беларуская інтэграцыя, падаецца мне, абодвум бакам будзе толькі на карысць. → **Стар. 4**

ЯК СПРАВЫ, ДЫСПАРА?

У рытме карысных спраў

Сёлета актывісты Іркуцкага таварыства беларускай культуры святкуюць 20-годдзе суполкі. Юбілей — гэта добрая нагода, каб пашыраць веды пра беларусаў у рэгіёне.

Мы праводзім адкрытыя ўрокі ў школах, лекцыі, гутаркі на розныя тэмы (гісторыя, фальклор, культура) для розных узроставак груп. І сапраўды: хто ж можа лепш расказаць пра беларусаў, як не мы самі! А слухачам прыемней атрымаць інфармацыю, як кажуць, з першых рук, ад носьбітаў культуры.

Сустрэчы арганізуем планава: ёсць нават Каляндарны план работы ПТБК. А часам дзейнічаем “па абставінах”. Скажам, нечакана паступіла прапанова ад Іркуцкага абласнога аддзялення Агульнарасійскага грамадскага добрачыннага фонду “Расійскі дзіцячы фонд”: паўдзельнічаць у інтэрнацыянальным дзіцячым канцэрце “Прыангар’е — наш агульны дом!” Ён праходзіў у Палацы

культуры “Металлур” горада Шэлехаў. Выступаў там харэаграфічны ансамбль “Диво-дивное” ДМШ № 7 (мастацкія кіраўнікі Ларыса Намаконава, Аляся Сізьх) з беларускім танцам “Бульба”.

На імпрэзе сёлета была інфавыстава па нацыянальнасцях вобласці. Мы на ёй знаёмілі гасцей і ўдзельнікаў канцэрта з дэкаратыўна-прыкладной творчасцю беларусаў, расказалі пра дзейнасць ПТБК. На выставе былі вырабы з саломкі (традыцыйныя званочкі, конікі, куфэркі, вазы), тэкстылю (ручнікі даўнія і сучасныя, тканыя паясы, сувеніры), традыцыйнае беларускае адзенне, плечыныя кошыкі з лазы, а таксама наша газета “Маланка”, буклеты і каляндарыкі. Дарэчы, інтарэс да беларусаў — каласальны: мы ўсе свае візітоўкі раздалі, цяпер чакаем у суполцы папаўнення.

На пачатку сакавіка падключыліся да гарадскога праекту “Тыдзень нефармальнай адукацыі”, правялі два майстар-класы па вырабе жаўрукоў да

свята Гуканне Вясны. Ахвотнікі змаглі прапрацаваць рукамі, больш даведацца пра звычай гукання Вясны ў беларусаў. Усяго навучанне прайшло больш за 30 чалавек. Спадзяемся, часцінка беларускай культуры будзе ім на карысць.

Яшчэ адна справа. Актывістам ІТБК прапанавалі паўдзельнічаць у IV Форуме адукацыйных арганізацый Іркуцкага раёна: з майстар-класамі па побытавых беларускіх танцах для старшакласнікаў. Калі ёсць да нас інтарэс — мы ахвотна адгукаемся, дзелімся сваім досведам. Форум прайшоў 17 сакавіка на турбазе “Звёздный” (Ангарскі раён), прысвячаўся традыцыйнай культуры Сібіры. Удзельнікі былі “ў тэме”, працаваць з імі было лёгка і прыемна. Хутка асвоілі асноўныя рухі Лявоніхі, Кракавяка, Падыспані, полькі “Верабей”. Некаторым так спадабалася, што і без нас, самастойна танцавалі ўвечары. У чатырох групах прайшлі навучанне больш за 150 хлопцаў і дзяўчат. Дарэчы, нашы ўрокі побытавага белару-

Студэнты з Улан-Батара далучаюцца да беларускай культуры

скага танца зацікавілі й педагогаў: просяць правесці ўжо і асобную сустрэчу для сваіх калег. . .

Цяпер — пра пазакласныя ўрокі. На іх 18 сакавіка прыйшлі другакласнікі 65-й школы, у читальную залу Абласной дзіцяча-юнацкай бібліятэкі імя І. Уткіна. Мы расказвалі, паказвалі, дзе размешчана Беларусь на карце свету, хто яе жыхары і чаму іх клічуць беларусамі. Дзеці, дарэчы, таксама пры тым дзяліліся сваімі

меркаваннямі. Іх цікавілі нашы рэкі, жывёлы, сімвалы Беларусі. Мы расказвалі яшчэ пра асноўныя святы, традыцыйны касцюм, паказалі, як гучыць беларуская мова. Замацавалі веды праглядам мультфільмаў па матывах беларускіх народных казак “Хлопчык-з-пальчык” (на рускай мове) і “Піліпка” (на беларускай). Фільмы ўсім прыйшліся даспадобы, а на ўроку нашым было 45 вучняў.

→ **Стар. 2**

ВЕСТКІ

Сябруем сталіцамі

Іван Іванаў

Дні Масквы пройдуць у чэрвені ў Мінску

Пра важную падзею ў рэдакцыю паведамілі з прэс-цэнтра Дэпартаменту знешнеэканамічных і міжнародных сувязяў горада Масквы — менавіта той Дэпартамент, дарэчы, і арганізуе мерапрыемствы. Дні Масквы пройдуць з 6 па 8 чэрвеня. У сталіцу Беларусі прыбудзе прадстаўнічая дэлегацыя расійскай сталіцы.

Дні, як вынікае з прэс-рэлізу, пачнуцца ў Мінскай ратушы 6 чэрвеня. Там пройдуць пасяджэнне рабочай групы па каардынацыі ўзаемадзеяння горада Масквы і Беларусі. Дэпартаменты Масквы арганізуюць свае галіновыя праграмы. Спецыялісты абмяркуюць, як супрацоўнічаць далей у галіне адукацыі, медыцыны, абмяняюцца досведам работнікі службыў занятасці, сацыяльнай абароны насельніцтва абедзвюх сталіц.

Пройдуць таварыскія сустрэчы па хакеі: згуляюць юнацкія зборныя Масквы і Мінска. Рыхтуецца багатая культурная праграма. 6 чэрвеня дэлегацыя Масквы ўскладзе вянок да Манумента Перамогі. У ДOME Масквы пройдуць фінал Міжнароднага конкурсу творчых работ школьнікаў “Захавальнікі ведаў. Вечны агонь”, падзяляцца досведам працы яго арганізатараў. Там жа 8 чэрвеня народны артыст СССР Васілій Ланавой і артысты маскоўскіх тэатраў прадставяць праект “Бессмертны полк”, пройдуць выстава, прымеркаваная да Дня памяці і смутку: 75-годдзя пачатку Вялікай Айчыннай вайны.

Дэлегаты і госці XI з'езду Іркуцкага таварыства беларускай культуры імя Яна Чарскага

У рытме карысных спраў

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Цяпер класныя кіраўнікі гатовы працягнуць супрацоўніцтва: бо ёсць цікавасць да беларускіх абрадаў, рамёстваў.

І пра міжнародную сустрэчу. 26-31 сакавіка ў Манголіі (Улан-Батар) прайшла серыя нашых сустрэч са студэнтамі ВНУ. Працавалі па схеме: выстава і майстар-клас. Спачатку разгортвалі выставы: працы Ганны Радзівонавай “Керамічныя музінструменты па матывах беларускага свята Гуканне Вясны”, і Наталлі Бакуновіч пад назвай “Беларусь у мініяцюры” — калекцыя ўласна зробленых лялек, апранутых у традыцыйны беларускі жаночы касцюм IX-XX стагоддзяў. Былі яшчэ выразы з саломкі, газета “Маланка”, буклеты і кішэнныя календары. Студэнты з цікавасцю знаёміліся з выставай: разглядалі ўважліва беларускі арнамент, вывучалі акарыны — іх формы, матэрыял, дэкор і гучанне. Часам тэа пералівы, сапраўды, нагадвалі птушыны спеў. Затым у лекторыі мы распавялі пра Беларусь, беларусаў, традыцыйную вопратку, песні і танцы, выконвалі беларускія песні (звяртаючы ўвагу на шматгалоссе). Паказвалі фота і відэа ІТБК, і калі было месца, то абавязкова танчылі, што прыводзіла прысутных у захваленне. Нам спадабалася дапытлівасць мангольскіх студэнтаў, стараннасць і павага да мадэратара. Кранае іх непядробная радасць ад таго, што адбываецца: гэта зараджала нас энергіяй, стварала

станоўчы вобраз Манголіі. “Мангольскія гастролі” нашы адбыліся па запрашэнні Міжнароднай асацыяцыі рускамоўных жанчын Манголіі, яе прэзідэнта Марыны Баншчыкавай.

Між тым сустрэчы са студэнтамі — то была, можа, траціна ўсёй нашай праграмы. Бо, напрыклад, харэаграфічны ансамбль “Диво-дино” паўдзельнічаў у міжнародным дзіцяча-юнацкім конкурсе “Паллярная Зорка”. А я наведвала Пасольства Беларусі ў Манголіі — гэта ў цэнтры Улан-Батара, у дзелявой яго частцы. Мы гутарылі пра жыццё беларусаў у Прыбайкаллі, нашы інтарэсы, праблемы. Дзве гадзіны праяцелі непрыкметна. Яшчэ ў мангольскай паездцы былі нашы іркуцкія сябры з Нацыянальна-культурнай аўтаноміі чувашоў Іркуцкай вобласці “Юлташ”. Сумесная праца ўзбагаціла нашы творчыя калектывы. У нас была цікавая экскурсія-культурная праграма, сумесны з чувашамі канцэрт у комплекс-школе “Мангене”. Дарэчы, на

вуліцах горада, у грамадскіх месцах мы сустракалі манголаў, якія разумеюць рускую мову. Яны цікавіліся: адкуль мы, з якой мэтай прыехалі. Са здзіўленнем слухалі пра беларусаў. У перыяд СССР, як вядома, шмат манголаў атрымалі вышэйшую адукацыю ў Беларусі, але такіх нам не сустрэлася. То можа ў наступны раз...

І яшчэ сустрэча: у 23-й школе горада Чарамхова. Школьніцаў зацікавіў традыцыйны беларускі строй, бо ў школе рэалізуецца праект “Лялькі ў нацыянальных касцюмах”. Я прадэманстравала і свой строй, і калекцыю лялек, апранутых у традыцыйны беларускі жаночы касцюм IX-XX стагоддзя — іх робіць Наталля Бакуновіч. Паказвала відэафільм “Народны беларускі строй”, зроблены ў Беларусі. Вучні ўсё запісвалі, фатаграфавалі. Абяцалі запрасіць на выніковае мерапрыемства іх праекта: ацаніць зробленае. То пажадаем юным чарамхоўцам поспеху!

Нарэшце, самая важная наша навіна: 23 красавіка прайшоў XI з’езд

Рэгіянальнай грамадскай арганізацыі “Іркуцкае таварыства беларускай культуры імя Яна Чарскага”. Было 16 дэлегатаў з 8 аддзяленняў ІТБК. Прысутнічалі госці: Алег Рудакоў, Дзіяна Чудзінава, Васіль Ракіта — старшыня суполкі “Беларусы Чарамхова”. Старшынстваваў на з’ездзе Валерый Казак. Пасля справаздачы старшыні суполкі аб рабоце ІТБК за 2013-15 гады была справаздача рэўкамісіі. Прайшлі выбары Старшыні ІТБК на 2016-18 гады, двух яго намеснікаў, членаў абласной рады ІТБК, членаў рэўкамісіі, прынята Праграма развіцця ІТБК на новы перыяд. З’езд прызнаў працу старшыні ІТБК за справаздачны перыяд здавальняючай, мяне ж і пераабралі старшыняй — па красавіку 2018 года. Намеснікамі старшыні выбраны Ю. Пярмінава ды А. Церахава. У склад абласной рады ІТБК увайшлі В. Казак, А. Лагута, А. Кухта, Т. Сіпакова. У склад Вялікай рады абраны А. Сіпакова, Ю. Пярмінава, А. Церахаў, В. Казак, А. Лагута, А. Кухта, Т. Сіпакова, Т. Гапоненка, Т. Садуюнікава, Н. Барадзейка, Т. Дарчы, Л. Лаўшук. З’езд прапанаваў узяць за аснову праект Праграмы і даручыў новаму складу абласной Рады, улічваючы ўсе заўвагі ды прапановы выступоўцаў, дапрацаваць дакумент і прыняць. Затым мы апублікуем нашу Праграму ў бюлетэні-газеце ІТБК “Маланка” і разашлем па аддзяленнях ІТБК.

Алена Сіпакова, старшыня Іркуцкага таварыства беларускай культуры

ВЕСТКИ

Чытайце: класіка!

Рыгор Арэшка

У Музеі Петруся Броўкі доўжыцца культурна-адукацыйны праект “Чытаем сваё. Класіка”

Адным клікам на гаджэце становяцца даступнымі сотні кніг. І паўстае пытанне: што ж чытаць? Супрацоўнікі Літаратурнага музея Петруся Броўкі, стваральнікі беларускага жаночага парталу VELVET даюць слушную парадку: “Чытаем сваё. Класіка”. У кантэксце размоваў пра культурную бяспеку краіны такі паясыл — карысны і актуальны. Асабліва для моладзі. І для беларусаў замежжа — таксама. Напрыканцы студзеня ў музеі ладзілася сустрэча “Янка Брыль, убачаны здалёк”. Магчыма, і актывістам суполак замежжа цікава паразважаць: “Як будзе выглядаць легенда пра Янку Брыля? Якім убачаць яго чытачы ў будучыні?” Гэта з “тэзісаў” да размовы. А яшчэ быў “чытацкі эксперымент з апавяданнямі класіка” і мастацкае чытанне выбраных старонак з яго твораў, і дыскусія.

Нагадаем, куратарам праекта выступае культуролог Таццяна Ткачова, вядзе сустрэчы знаўца літаратуры Ганна Севярынец. Сёлета прайшла і сустрэча “Уладзімір Караткевіч. Каласы і серп”. Разважалі: што ж паміж радкоў, як кажуць, прачыталі ў творах Уладзіміра Караткевіча пакаленне 70-80-х? Якія творы класіка найбольш да душы сучасным падлеткам? І каго гэта сёння могуць зацікавіць Стахава паляванне і таямніцы Альшанскага замка? Ды і ўвогуле: ці сугучны рамантычны настрой караткевічавай прозы нашаму прагматычнаму часу?

А ці ведаеце вы беларускага паэта, у жыцці якога важнае месца займалі Сібір, а таксама Тбілісі, Чэбаксары, Масква? Гэта Уладзімір Дубоўка. Чалавек вялікага таленту, раскрыцца якому цалкам перашкодзілі жыццёвыя абставіны. На сустрэчы “Уладзімір Дубоўка. Справаздача” прыводзіліся звесткі пра знаходкі ў замежных архівах — у Тбілісі ды Чэбаксарах. Дэманстраваліся двуххвілінны відэазапісы, зачытваліся ўспаміны сяброў пра жыццё паэта ў лагеры, ладзілася “вандроўка па Маскве Дубоўкі”.

Чытайце сваё! Гэтак можна заўсёды быць бліжэй да Бацькаўшчыны — дзе бы ты ні быў.

ПЛАНЕТА ЛЮДЕЙ

Землякі з далёкага берага

Кацярына Аляксандрава

Пад час традыцыйнай Велікоднай сустрэчы ўраджэнцаў Беларусі ў Ізраілі ў прыгожым гаі ля горада Бен-Шэмен можна было атрымаць падрабязную інфармацыю па кансульскіх пытаннях

Ужо амаль 60 гадоў пад час Велікодных канікул у гаі ля горада Бен-Шэмен у Ізраілі праходзяць беларускія сустрэчы пад назвай “Беларускі лес”, а ладзяцца яны Усеізраільскім аб’яднаннем выхадцаў з Беларусі. Сёлета сабралася больш за 1000 чалавек. Паводле прыблізных падлікаў, у Ізраілі пражывае больш за 150 тысяч выхадцаў з Беларусі, у сябрах аб’яднання — 53 тысячы з іх. Дарэчы, гаі, дзе праходзяць беларускія сустрэчы, там так і называецца: беларускі. У ім адбываюцца канцэрты артыстаў з нашай краіны, беларускія яўрэі адзначаюць свае святы. Часам

ладзяцца і афіцыйныя сустрэчы. Сёлета ў “Беларускім лесе” ўдзельнічаў і Пасол Беларусі ў Ізраілі Уладзімір Скварцоў. Быў абсталяваны “пасольскі куток”, упрыгожаны нацыянальнай сімвалай. Там прайшлі прэзентацыя сучаснай Беларусі, дэгустацыя страў нацыянальнай кухні. У неформальнай абстаноўцы беларускія грамадзяне змаглі атрымаць кансультацыі па кансульскіх пытаннях.

Чаму бен-шэменскія сустрэчы называюцца “Беларускі лес”? “Слова “лес” выклікае шмат асацыяцый, і гэта не толькі паняцце тэрыторыі, але і сімвал мноства, — растлумачваў Пасол Уладзімір Скварцоў. — Наша плячоўка — выдатнае месца сустрэчы для вялікай колькасці аднадумцаў, якія захавалі цёплае стаўленне адзін да аднаго і да беларускай зямлі, на якой нарадзіліся і выраслі”. Казалі ён і пра тое, што Беларусь ды Ізраіль імкнуцца развіваць рознаплановае супрацоўніцтва, весці дыялог. “Пацверджаннем таму — выхад на бязвізавы

рэжым у двухбаковых адносінах, што, без перабольшання, можна назваць прарыўным крокам у беларуска-ізраільскіх музаемадзясніні”, — адзначалі Уладзімір Скварцоў.

Паміж краінамі існуе гістарычная, культурная павязь. Ізраільскія беларусы ганарацца, што менавіта ў беларускім мястэчку Лужкі, што ў Шаркаўшчынскім раёне Віцебскай вобласці, нарадзіўся Элізэер Бэн-Іегуда (Лазар Перэльман), стваральнік сучаснай мовы іўрыт. Выхадцамі з Беларусі былі першы прэзідэнт Ізраіля Хаім Вейцман, трэці (Залман Шазар) і дзевяты (Шымон Перэс). Дзядуля ваеннага, палітычнага і грамадскага дзеяча, прэм’ер-міністра Ізраіля Арыэля Шарона нарадзіўся ў Брэсце (Брэст-Літоўска). Ураджэнка мястэчка Дрыбін Магілёўскай губерні Міа Арбатава, вучаніца пецябургскай балетнай школы, стала ў Ізраілі прымабалерынай, пасляховым харэографам і заснавальніцай некалькіх тэатраў. А Натан Аксельрод, ураджэнец мя-

Удзельнікі сустрэчы ў гаі ля горада Бен-Шэмен

стэчка Дуброўна, што на Віцебшчыне, заснаваў у Ізраілі першую кінастудыю. Сёння ўраджэнец Беларусі Яўген Шапавалаў — вядомы ізраільскі спявак, ён з поспехам гастралюе па ўсім свеце. І прыклады можна працягваць...

Акрамя традыцыйнай сустрэчы “Беларускі лес” ля Бен-Шэмена, выхадцы з тых ці іншых беларускіх гарадоў ладзяць свае, “мясцовыя” сустрэчы. Так, мазыране штогод сустракаюцца на пачатку мая ў парку горада Ашдод, а калінкавічане — у жніўні ў парку горада Нацрат-Іліт (Назарэце).

Усеізраільскае аб’яднанне выхадцаў з Беларусі ўзнікла ў 1946-м. Тады група беларускіх яўрэяў, былых франтавікоў і партызан, стварыла там Аб’яднанне выхадцаў з Мінска і яго ваколіц. Першым старшыняй беларускай абшчыны стаў Іегуда Гордан. Цяперашні лідэр ізраільскіх беларусаў — Міхал Альшанскі, былы мінчанін, па прафесіі інжынер-связіст. Ён амаль 40 гадоў жыве ў Ізраілі. Аддзяленні Аб’яднання выхадцаў з Беларусі адкрыты ў 32 гарадах Ізраіля, існуе ў суполкі і свой сайт <http://www.souz.co.il/>.

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Сцежкамі памяці і геройства

Самарскія беларусы ўдзельнічалі ў святочных мерапрыемствах, прысвечаных 71-й гадавіне Перамогі

Мікалай Бойка

Прыгажосць Беларусі бачаць усе, хто бывае на нашай зямлі. Што ж, нездарма называюць яе сінявокаю, краем блакітных азёр, зялёных лясоў і зямлёй пад белымі крыламі. Да такіх вызначэнняў, падаецца мне, варта дадаць і такое: Беларусь — зямля Герояў. Мужных, гераічных людзей нараджалася тут шмат ва ўсе часы. І звыш 500 сыноў і дачок беларускай зямлі здзейснілі выключныя подзвігі, былі ўшанаваны высокім званнем Герояў Савецкага Саюза ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

Згадаем яшчэ такі факт: больш за 1500 абаронцаў савецкай Айчыны розных нацыянальнасцяў былі ўдастоены гэтага высокага звання за гераізм, праўлены ў баях за вызваленне Беларусі. Сярод іх і ўраджэнцы Самарскай вобласці, у тым ліку марак Дняпроўскай ваеннай флатыліі Аляксандр Васільевіч Фірсаў, гвардыі лейтэнант Іван Тарасавіч Красноў... Амаль 500 тысяч куйбышаўцаў ваявалі на франтах, і кожны другі не вярнуўся з палёў бітваў. Падлічана: 233 жыхары вобласці сталі Героямі Савецкага Саюза, 36 — поўнымі кавалерамі ордэна Славы.

Памятаюць пра подзвігі бацькоў, дзядоў самарскія беларусы, якія свае мерапрыемствы да гадавіны Перамогі праводзілі пад дэвізам: “Благодарные потомки своих Героев не забудут имена”. Напярэдадні свята, 8 мая, яны адзначылі Дзень Дзяржаўнага герба і Дзяржаўнага сцяга Рэспублікі Беларусь. Актывісты абласной грамадскай арганізацыі беларусаў “Руска-Беларускае Братэрства 2000” у той дзень у сваім офісе паглядзелі тэматычны відэафільм, паўдзельнічалі ў віктарыне “Квітней, Беларусь!” Была і традыцыйная канцэртная праграма ад вакальнага ансамбля “Каданс”. Прайшлі дабрачынныя канцэрты творчых гуртоў арганізацыі беларусаў Самарскай вобласці, сустрэчы з ветэранамі. Ірына Глуская,

Ансамбль “Каданс” выступае ў парку Перамогі

прэзідэнт беларускай суполкі, лічыць Дзень Перамогі асаблівым святам: “Для кожнага беларуса, ураджэнца Беларусі, дзе б мы ні жылі, 9 Мая — святая дата. Будзем памятаць: у гады ваеннага ліхалецця там загінуў кожны трэці. У кожнай сям’і ёсць і свой боль пра вайну, і свае героі”.

Беларусы Самары ўдзельнічалі таксама ў агульнагарадскіх урачыстасцях, прысвечаных Дню Перамогі. 8 мая ўскладалі кветкі да Вечнага агню на плошчы Славы і да помніка юнгам ВМФ на Набарэжнай ракі Волгі. “Здесь от Речного вокзала в 1942-1944 гг. более 700 мальчишек добровольцами уходили в школу юнг ВМФ. Многие из них погибли в боях за нашу Родину”, — такія словы высечаны на помніку. Запомніцца самарскім супляменнікам і ваенны парад, удзел у акцыі “Бессмертный полк”. Усе былі вельмі ўзрушаныя тым шэсцем. Па партрэтах, якія неслі нашчадкі пераможцаў, можна вывучаць гісторыю

Ірына Глуская ўскладае кветкі да помніка юнгам ВМФ

вайны і Перамогі, доблесці і адвагі, стойкасці духу і любові да Радзімы. “Мой дзядуля, па лініі бацькі, загінуў у 41-м, у першыя дні вайны пры абароне Кіева, прычым доўгія гады значыўся ў спісах зніклых без вестак. — згадвае сямейную частку ваеннай гісторыі Ірына Глуская. — Толькі праз дзесяцігоддзі

бабулі прыйшоў ліст аб месцы яго пахавання ў брацкай магіле. А яго сын, мой бацька Міхаіл Глускі, шануючы памяць пра бацьку, паступіў у ваеннае вучылішча, стаў афіцэрам і 30 гадоў адслужыў ва Узброеных сілах Савецкага Саюза. А мае прадзядуля, дзядуля і браты дзядулі па лініі мамы — Іван, Захар,

Пётр Луцкевічы... — ваявалі на розных франтах Вялікай Айчыннай, вярнуліся дадому з баявымі ардэнамі, медалямі”.

Падобныя гісторыі ёсць, бадай, у кожнага, хто праходзіў па плошчы Куйбышава ў складзе “Бессмертного полка”. Летась самарскі школьнік Мікіта Савельеў звярнуўся ў Пастаянны Камітэт Саюзнай дзяржавы з просьбай дапамагчы знайсці месца пахавання прадзядулі Івана Іларыёнавіча Пярвушкіна. І вось дзякуючы многім людзям яно было выяўлена. І Мікіта з мамаю, татам, пяцігадоваю сястрычкай і бабуляй летась наведалі Беларусь, ваенныя мемарыялы ў вёсцы Шапуры і пасёлку Копці недалёка ад Віцебска — там пахаваны салдат Іван Пярвушкін. Як бачым, памяць пра абаронцаў Радзімы, іх подзвігі жывая і сёння — яе эстафету нясуць ужо праўнукі герояў.

Амаль 40 тысяч чалавек было сёлета ў “Бессмертном полке” ў Самары. Людзі розных пакаленняў неслі партрэты родных, якія не вярнуліся з палёў бітваў, і тых, хто прайшоў нягоды баёў і вярнуўся, каб адбудоўваць краіну. Калону гледачы на трыбунах сустракалі стоячы, са слязамі на вачах. Пасля акцыі жыхароў і гасцей горада запрасілі ў парк Перамогі: там была вялікая канцэртная праграма з удзелам ансамбля “Каданс”. Яго ўдзельніцы выконвалі беларускія і рускія песні пра вайну, пра герояў і Перамогу.

Свята ў Самары завяршылася вялікім салютам. І калі я глядзеў на агні, што ўспыхвалі і згасалі, то падумаў: так і чалавечыя жыцці тысячамі знікалі ў полімі вайны. Дарэчы, у паэта-франтавіка Эдуарда Асадава ёсць радкі: “День Победы. И в огнях салюта/ Будто гром: — Запомните навек,/ Что в сраженьях каждую минуту/ Да, буквально каждую минуту/ Погибало десять человек!... ..И, шагая за высокой новью,/ Помните о том, что всякий час/ Вечно смотрят с верой и любовью/ Вслед вам те, кто жил во имя вас!”

СПАДЧЫНА

Дыялогі на мове прыгажосці

Алесь Мохраў

Творы мастака Аляксея Кузьміча падарожнічаюць па розных краінах. І расказваюць пра Беларусь.

Беларускі майстар, ураджэнец Палесся (Іванаўскі раён, вёска Мохра) Аляксей Кузьміч вядомы перш за ўсё як аўтар унікальнай калекцыі твораў з вобразам Мадонны. (Гл. тэкст Уладзіміра Ліпскага “Акрылены Мадонамі”. — ГР, 10.06.2015. — Рэд.) Пісаў ён, аднак, і пейзажы: адлюстроўваў непаўторную прыгажосць і загадкаваць беларускай прыроды. Праўда, гэтая плынь творчасці мастака менш вядомая. І вось на выставе ў Пекіне, якая прайшла ў красавіку, яна выклікала вялікую цікавасць. Там было 20 пейзажаў майстра. Яны дэманстраваліся сумесна з працамі рускіх мастакоў з “Галерэі жывалісу XX стагоддзя” з Санкт-Пецярбурга. Выстава прысвечалася Дню яднання народаў Беларусі і Расіі, ганаровымі гасцямі на ёй былі Пасол Беларусі ў Кітаі Віктар Бура, Пасол Расіі Андрэй Дзянісаў, паслы Азербайджа-

Аляксей Кузьміч. Вясны мастак. Эцюд. 1990 г.

на, Арменіі, Малдовы, Казахстана, Кыргызстана, Узбекістана, Манголіі, дыпламаты пасольстваў Туркменістана і Грэцыі. У святкаванні прынялі ўдзел кіраўнікі Шанхайскай арганізацыі супрацоўніцтва, былыя паслы Кітая ў Расіі ды Беларусі, прадстаўнікі кітайскіх культурных і дзелавых колаў, расійскіх і кітайскіх СМІ.

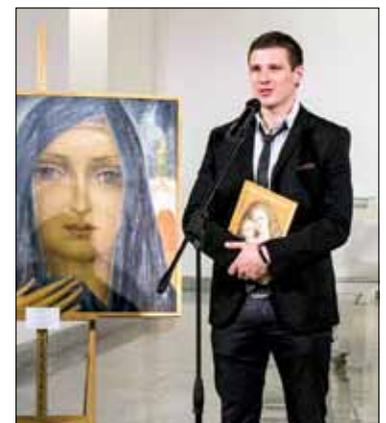
У беларускай частцы пекінскай экспазіцыі былі творы, на стварэнне якіх мастака натхніла Бацькаўшчына. Цяпер можна і нам натхняцца, сузіраючы яе прыгажосць. І адначасова — спасцігаць тонкую, уражлівую душу самога майстра. Пейзажы Аляксея Кузьміча — гэта заўсёды адкрыццё, непаўторнасць і праўдзівасць

моманту. Імгненне з жыцця прыроды, якое жыве сваім жыццём на палатне.

Выстава праходзіла ў Рускім культурным цэнтры ў Пекіне.

Гэтай жа вясною з творами мастака маглі пазнаёміцца рыжанае і гасці Рыгі: там пабываў Выставачны праект Аляксея Кузьміча “Храм Мадонны”. Нагадаем, з пачатку года ён ужо падарожнічаў па гарадах Эстоніі, быў паказаны ў Берліне. Да канца года з творами беларуса змогуць пазнаёміцца жыхары і гасці Парыжа, Масквы, Сафіі. Што да Рыгі, то праходзіла выстава ў галерэі Rietumi аднайменнага банка на вуліцы Весетас. Адкрывалася яна пад час Страснога тыдня, у Чысты чацвер, таму і мела асаблівы сэнс: гледачы пабачылі дзясяткі работ, на якіх у розных варыяцыях паўстае жанчына з дзіцем — сучасная Мадонна. Дарэчы, сустракае гледачоў у зале “Полацкая Мадонна” — гэта Еўфрасіння Полацкая, погляд якой натхняе, суцяшае, пранікае ў патаемныя глыбіні душы. Усяго на выставе было 35 работ.

Выставу арганізавалі беларускае Пасольства ў Рызе, беларускі Інфармацыйны цэнтр, агенцтва MVK

Аляксей Кузьміч-малодшы

city Pro і банк Rietumu. Адкрываў вернісаж сын мастака, таксама Аляксей. Ён жа прадставіў кнігу “Алексей Кузьмич. Творец возвышенных Мадонн”, напісаную ім пра бацьку. Дарэчы, асобная прэзентацыя перад тым прайшла ў Акадэмічнай бібліятэцы Латвійскага ўніверсітэта. Кніга выйшла летась у выдавецтве “Мастацкая літаратура”. Сын таленавіта расказвае пра нялёгі лёс мастака, прыадкрывае багаты духоўны свет яркай і неардынарнай асобы.

Прадстаўнік банка Rietumu Сяргей Гроднікаў на вернісажы параіў гледачам вярнуцца ў залу яшчэ, каб “застацца сам-насам з працамі, убачыць, як кладуцца прамяні сонца на карціны”. Выстава працавала да 20 мая.

ВОЛЬНЫ ЧАС

Фестывальнае лета

У Год культуры ў Беларусі запланавана мноства розных фестываляў

Іна Ганчаровіч

Асабліва шмат культурных падзей будзе ў цёплую пару. Пра тое ішла гаворка на прэс-канферэнцыі з удзелам прадстаўнікоў Мінкультуры, Мінспорту і турызму: абмяркоўвалі, як развіваецца фэст-рух у рэгіёнах краіны. Як вядома, разумны баланс у працы і адпачынку — гэта аснова здароўя, ды і прыкмета чалавека культурнага, з багатым духоўным жыццём. “Сёлета ў розных кутках Беларусі пройдуць цікавыя і розныя фестывалі, — паведаміў Іван Галабурда, кансультант упраўлення ўстаноў культуры і народнай творчасці Мінкультуры. — Гэта музычныя, тэатральныя, экафорумы, фестывалі старадаўніх рамёстваў, нацыянальнай кухні, рыцарскія турніры... На год запланавана звыш 100 фестываляў, 15 з іх — гэта рэспубліканскія і міжнародныя фестывалі народнай творчасці. Шэраг з іх пройдзе няпланова: па просьбе мясцовых уладаў. Як і ва ўсім свеце, самы актыўны ў культурным жыцці час — летні”.

А паколькі лета ўжо блізка, і будуецца планы на адпачынак, паездкі, давайце прыгледзімся: што будзе адбывацца ў розных рэгіёнах? Магчыма, для некага фэст можа стаць і адной з падставаў, каб прыехаць з замежжа на радзіму продкаў. Так што глядзіце, аналізуйце, выбірайце.

Чэрвень. На пачатку месяца ў Гродне — XI Рэспубліканскі фестываль нацыянальных культур, яго тэма: “Беларусы — гэта нацыя, што аб’ядноўвае”. Фестываль пройдзе пад патранатам ЮНЕСКА, з удзелам больш чым 800 прадстаўнікоў розных нацыянальнасцяў. Сімвалічным стане рытуал запальвання свечак міру ад беларускай свечкі. Арганізатары аб’яцуюць шмат весялосці: матчы па футболе, вайейболе, будуць спартыўныя гульні з нацыянальнымі каларытамі, у тым ліку руская лапта, татарскі кураш, кітайскі маджонг. Пройдуць і музычныя спаборніцтвы-конкурсы ды-джейў.

Аматараў опернага і балетнага мастацтва ў апошнія выхадныя чэрвеня чакаюць у замку Радзівілаў у Нясвіжы. Прыхільнікаў творчасці Марка Шагала збяруць XXVI Міжнародныя Шагалаўскія чытанні ў Віцебску. Ласунам прыйдзе-

Удзельніцы фестываля “Музы Нясвіжа”. 2015 год

ца да душы фестываль у мястэчку Івянец Валожынскага раёна: кажуць, розных прысмакаў там будзе ведромі: цукеркі, зефір, мармелад... А пашукаць папараць-кветку нам прапануюць Дудуткі (Музейны комплекс старадаўніх народных рамёстваў і тэхналогій): у трэцяй выхадняй чэрвеня там пройдзе Купальскі оpen-air фестываль “Свята Сонца”. І ў ноч з 6 на 7 ліпеня Купалле будуць святкаваць па ўсёй Беларусі. Прычым, як зазначыў Іван Галабурда, у кожным рэгіёне свята будзе мець свае асаблівасці. І яшчэ пройдуць: Міжнародны фестываль народнай музыкі “Звіняць цымбалы і гармонікі” (Паставы, Віцебская вобласць), Міжнародны фестываль народнай творчасці “Вянок дружбы” (Бабруйск), X Міжнародны ваенна-гістарычны фестываль у Гістарычна-культурным комплексе “Лінія Сталіна” (пад Мінскам).

Ліпень. Сярэдзіна лета — не менш насычаная фестывальная пара. У аграгарадку Александрыя (Шклоўскі раён, Магілёўшчына) пройдзе традыцыйны фэст “Александрыя збірае сяброў” — з Купальскімі матывамі. Віцебск збярэ знакіты “Славянскі базар”: прымуць удзел вядомыя выканаўцы. Сёлета фе-

стывалю — 25 гадоў, таму запрашэнні на яго атрымаюць усе лаўрэаты спецыяльнай узнагароды Прэзідэнта Беларусі “Праз мастацтва — да міру і ўзаемаразумення”. Так што гэтую паездку трэба планаваць загадзя: квітка на канцэрт, на транспарт разбіраюцца хутка. 16-17 ліпеня пройдзе традыцыйны Міжнародны марафон Дружбы Гродна—Друскінінкая. Яго траса даўжынёй 42,2 км пралягае праз маляўнічыя месцы і лясныя тэрыторыі Беларусі ды Літвы. Аматарам бегу можна будзе як памерацца сіламі на дыстанцыі, так і палюбавацца прыгажосцю прыроды. Творчых людзей збярэ Міжнародны пленэр па кераміцы “АРТ-ЖЫЖАЛЬ”: гэта інтэрнацыянальная майстэрня, прыязджаюць майстры з Беларусі, Украіны, Расіі, Літвы, Латвіі, Малдовы, Польшчы, Венесуэлы, Сербіі, Азербайджана. Пройдуць рыцарскія турніры ў Мінскай і Магілёўскай абласцях. А тым часам аматараў ягад ажно два тыдні будуць карміць кулінарнымі шэдэўрамі на “Вішнёвым фэсце” (Глыбокае, Віцебская вобласць).

Жнівень. Паспрабаваць стравы ад лепшых гаспадынь Іванаўскага раёна можна будзе на Міжнародным

кулінарным фэсце “Мотальскія прысмакі” (аграгарадок Моталь, Брэсцкая вобласць). Бліжэй пазнаёміцца з нацыянальнай, культурнай, моўнай і этнічнай самабытнасцю беларусаў запрашае фэст міфалогіі “У госці да Лепельскага цмока” (Лепель, Віцебская вобласць). Для аматараў ад душы паспяваць пройдзе IV Міжнародны караоке-фестываль “Зорка караоке” ў Мінску.

Гэта, як вы разумееце, толькі маленкая частка летняй фестывальнай праграмы Беларусі. Як бачым, лета будзе не сумным: фэсты і святы — на любы густ, у кожнай вобласці, райцэнтры, малых гарадах і сельскай мясцовасці. Найбольш фэстаў прыме Маладзечна: горад сёлета — культурная сталіца Беларусі. Там пройдуць міжнародныя і рэспубліканскія турніры па спартыўных танцах, з’яўцацца новыя фэсты з удзелам тэатральных труп, ансамбляў народных песень і эстрадных выканаўцаў. Усяго ж у культурнай сталіцы на 2016 год запланавана ажно 145 мерапрыемстваў!

Больш даведацца пра даты, месцы правядзення мерапрыемстваў можна на сайце Нацыянальнага агенцтва па турызме: traveling.by.

ВЕСТКІ

Кветкі для Максіма

Літаратурны музей Максіма Багдановіча праводзіць шэраг імпрэзаў з нагоды 130-х угодкаў пісьменніка і 35-годдзя з часу заснавання музея

Ён нарадзіўся ў зімовую пару (9 снежня 1891 г., Мінск), а сышоў у Вечнасць напрыканцы вясны (25 мая, 1917 г., Ялта). Паміж датамі — трохі больш за 25 гадоў, насычанае на падзеі жыццё, творчасць, і хвароба, смерць на чужыне, ля Чорнага мора: “у краіне светлай ля сіняй бухты”. Потым прыйшла пасмяротная слава, і пачалося жыццё Паэта ў вершах, песнях, творах выяўленчага мастацтва ды на сцэне (лірычна-драматычную аповесць для тэатра “Страцім-лебедзь” напісаў Юрый Сохар).

Важнаю вяхою на шляху ўшанавання памяці пра класіка стала заснаванне (1981) Літаратурнага музея Максіма Багдановіча (знаходзіцца ў Мінску па вул. М. Багдановіча, 7а). Пра тое гаварылі на імпрэзе “Старонка лепшая ў штодзённіку жыцця...” ў Траецкім праёмесці. Музей — гэта цэнтр па зборы, захаванні, вывучэнні ды папулярызацыі творчай спадчыны самага маладога генія беларускай літаратуры. Музейшчыкі выказвалі ўдзячнасць прыхільнікам творчасці Максіма Багдановіча, сябрам музея: яны наведваюць імпрэзы, вечарыны і навуковыя форумы, дапамагаюць у зборы матэрыялаў. Пад час вечарыны падарункі да дня нараджэння музея ўручылі Уладзімір Адамушка, дырэктар Дэпартаменту па архівах і справаходстве, Мікола Трус, загадчык кафедры беларускай літаратуры БДТУ, аўтар энцыклапедыі, прысвечанай класіку. На вечарыне выступалі доктар філалагічных навук Вячаслаў Рагойша (ён адзін з самых шчодрых фондастваральнікаў музея) вядомыя пісьменнікі, сярод якіх Міхась Пазнякоў, першы дырэктар музея, а таксама Галіяніна Бяляўская, адна з першых гадоўных захавальніц музея.

А 25 мая ў Мінску ўшанавалі памяць паэта. З раніцы прайшла памінальная служба ў Саборы св. Пятра і Паўла, у 12.00 было ўскладанне кветак да помніка Максіму Багдановічу (вул. М. Багдановіча, сквер ля Опернага тэатра), потым у музеі ладзілася вечарына “Хай чытач мой зноў былое пражыве...”

ФАРБЫ СВЯТА

Вясну ўпрыгожылі песні

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Аднак чым цікавы сам дом? Калі на пачатку 50-х планавалі будаваць Куйбышаўскую ГЭС, то паселішча Стаўрапаль-на-Волзе аказалася ў зоне будучага вадасховішча, і яго давялося адсяляць на новае месца. Вядома, што дом сям’і майстра Васілія Канстанцінавіча Старыкава быў перавезены першым — 1 мая 1953 года. З яго і пачаўся перанос горада з зоны затаплення. “З дома Старыкава пачалася жыллёвая забудова новага Стаўрапалля, які з часам стаў Цэнтральным раёнам Тальяці”, — чытаем у нэце. Як расказваюць старажылы, шмат рэчаў засталася на дне ракі. А “Дом Старыкава”, па вул. Савецкай, 39, можна лічыць помнікам часу пераносу го-

рада і яго другога нараджэння. У такіх дамах многія спачатку жылі, у тым ліку і першыя будаўнікі Куйбышаўскай ГЭС. Дом зберагае дух былога Стаўрапалля, і яго многія ўспрымаюць як вобраз Бацькоўскага Дома. Такім, дарэчы, ён і задумваўся, калі музейефікаваўся. У той частцы горада яшчэ стаяць іншыя прыватныя дамы, іх жыхары не часта выходзяць у цэнтр горада. Так што для іх канцэрт беларускага ансамбля быў навіну.

А ў Дзень Перамогі ў нас было шмат мерапрыемстваў у розных месцах. З раніцы ў Аўтазаводскім раёне — шэсце ўдзельнікаў акцыі “Бессмертны полк”. На працягу дня ў парку Перамогі, іншых месцах выконваліся праграмы. А мы выступалі на збор-

ных канцэртах да Дня Перамогі ўжо 5 і 6 мая ў Цэнтральным раёне. Хоць было холадна, церусіў дождж, гурт “Купалінка” выступаў на вуліцы Лясной у двары дома, а таксама ў школе № 3. У парку Перамогі Аўтазаводскага раёна да старэйшых далучыліся і ўдзельніцы дзіцячага ансамбля “Зорачкі”. Там мы выступалі першымі з нацыянальных калектываў: сваім бадзёрым выступам адладзілі святочную атмасферу. Гледачы то падпявалі артыстам, то слухалі, затаішы дыханне. Для многіх, бачыла, моладзевы склад “Купалінкі”, новыя галасы ў “Зорачках” было прыемнай нечаканасцю. Гучалі песні ваенных гадоў, сучасныя — і вяселья, і лірычныя. Праграма атрамалася на 50 мінут. Прычым доўга гледачы, сярод якіх

Выступаюць вакальныя ансамблі “Купалінка” і “Зорачкі”

былі і ўдзельнікі, ветэраны Вялікай Айчыннай вайны, не адпускалі са сцэны выканаўцаў. Гаварылі цёплыя словы ў адрас Беларусі, беларусаў.

І на заканчэнне. У нашых юных артыстах пад час выступлення на грудзях былі адметныя святочныя банты

колераў беларускага сцяга з яблыневай кветкай. Гледачы пыталі: адкуль такія? А гэта ўжо, казалі, нашы рэліквіі — я іх з мінулагадняга агітпрабегу ў Беларусь зберагла...

Людміла Дзёміна, кіраўніца беларускай суполкі “Нёман”